ਐਸ. ਪੀ. ਮਾਨੀ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਡੇਅਰੀ
ਬਨਾਮ
ਡਾ.ਸਨੇਹਲਤਾ ਇਲੰਗੋਵਨ
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1586 ਦਾ 2022)
ਸਤੰਬਰ 16, 2022

[ਸੂਰਜ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਜੇ. ਬੀ. ਪਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 — ਧਾਰਾਵਾਂ 138 ਅਤੇ 141 — ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ — ਚੈੱਕ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ — ਪਾਰਟਨਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ — ਫੈਸਲਾ: ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਖਾਉਣ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ — ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ — ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਫਰਮ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ — ਪਰ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਦੇ ਪਾਰਟਨਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 'ਕੁਆ' ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਲ — ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਆਪੋ-ਆਪ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ — ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਬਰੀਕਰਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 — ਧਾਰਾ 482 — ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 — ਧਾਰਾਵਾਂ 138 ਅਤੇ 141 — ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ — ਫਰਮ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ / ਪਾਰਟਨਰ ਖਿਲਾਫ ਚੈੱਕ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ — ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 482 ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ — ਦਾਇਰਾ — ਫੈਸਲਾ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482 ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਬੇਦਾਗ ਅਤੇ ਨਾਕਾਬਲ-ਏ-ਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰੇ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਕਿ ਫਰਮ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ/ਪਾਰਟਨਰ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ — ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰ/ਪਾਰਟਨਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਜੇਕਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ/ਪਾਰਟਨਰ ਕੁਝ ਬੇਦਾਗ ਅਤੇ ਨਾਕਾਬਲ-ਏ-ਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ ਜੋ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਣ — ਜੇਕਰ ਕੋਈ

ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਸਾਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ/ਉਸ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ/ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸੋਨੇ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਾਲਾਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਬੂਤਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ - ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ - ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ।

ਨੋਟਿਸ - ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਨੋਟਿਸ - ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 - ਸ.138 ਅਤੇ 141 - ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ - ਫਰਮ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟਨਰ ਖਿਲਾਫ ਚੈੱਕ ਅਣਮਨਜ਼ੂਰ ਕੇਸ - ਜਵਾਬ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਨੋਟਿਸ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ - ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ - ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸ.138 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਉੱਮੀਦ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਕੁਝ ਬੇਦਾਗ ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੰਪਨੀ/ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੀਂਹ ਵਜੋਂ

ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟਨਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉੱਤੇ, ਜੇਕਰ ਪਾਰਟਨਰ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸੀ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 - ਸ.141 - ਸ.141 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ:1. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਖਾਵੇ ਕਿ ਫਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਥੀ ਹਰ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਸਾਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੈਰਾ 47||

2. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਾਮਲੇ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਪਨੀ/ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਹੀ ਉਹ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਰ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ/ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦਿਖਾਉਣ। ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਠਹਿਰਾਉਣ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ।

3. ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵਿਕਾਰੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ।

4. ਜੇ ਕੋਈ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਬੋਲਡ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ/ਉਸ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਟਰਲਿੰਗ ਬੇਬਾਕੀ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ

ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਬੂਤਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 47]

ਐਨ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਚਾਰ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਏਅਰ (2007) ਐਸ.ਸੀ. 1682 : [2007] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 329; ਅਨਿਲ ਹਾਡਾ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਰੀਲਿਕ ਲਿਮਿਟੇਡ. (2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [1999] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 6; ਮੋਨਾਬੇਨ ਕੇਤਨਭਾਈ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ (2004) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 15 : [2004] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 411; ਕੇ.ਕੇ. ਅਹੂਜਾ ਬਨਾਮ ਵੀ.ਕੇ. ਵੋਰਾ (2009) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 48 : [2009] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1144; ਸੁਨੀਤਾ ਪਾਲਿਤਾ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਪੰਚਮੀ ਸਟੋਨ ਕੁਆਰੀ (2022) ਐਸ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 945; ਆਸ਼ੁਤੋਸ਼ ਆਸ਼ੋਕ ਪਰਸਰਾਮਪੁਰੀਆ ਬਨਾਮ ਘਰਕੁਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2012) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 915; ਗੁੰਮਲਾ ਸੇਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਨੁ ਮਹਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.103 : [2014] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1117; ਰਾਲੀਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪੋਦੁਰੂ ਵਿਦਿਆ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਹੋਰ (2011) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 88 : [2011] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 289 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਨੀਤਾ ਭੱਲਾ (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 89 : [2005] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 371; ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਮਾਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੈਂਟਲ ਅਤੇ ਅਨੁਰ (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 330 : [2010] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 805; ਸੁਨੀਤਾ ਪਾਲਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਪੰਚਮੀ ਸਟੋਨ ਕੁਆਰੀ (2022) ਐਸ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 945; ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਰੋਹਤਗੀ (1983) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [1983] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 884; ਯੂ.ਪੀ. ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਮੋਦੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ (1987) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 684 : [1987] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 798; ਪੀ. ਰਾਜਾਰਥਨਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (2000)10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 529; ਕੇ. ਭਾਸਕਰਨ ਬਨਾਮ ਸੰਕਰਨ ਵੈਦਿਯਨ ਬਾਲਨ (1999) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 510 : [1999] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 271; ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅਸੈਸਮੈਂਟ-II ਬੈਂਗਲੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵੈਲੀਆਪਾ ਟੈਕਸਟਾਈਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏਅਰ (2004) ਐਸ.ਸੀ. 86 : [2003] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 763; ਸਭੀਤਾ ਰਾਮਮੂਰਥੀ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਬੀ.ਐਸ. ਚੰਨਬਸਵਰਧਯਾ ਏਅਰ (2006) ਐਸ.ਸੀ. 3086 : [2006] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 126; ਐਸ. ਕੇ. ਆਲਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (2008) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 662 : [2008] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1088; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੇਟ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦਾਤਾਰ ਸਵਿਚਗੀਅਰ ਲਿਮਿਟੇਡ (2010) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 479 : [2010] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 551; ਜੀ.ਐਚ.ਸੀ.ਐਲ. ਐਮਪਲਾਈਜ਼ ਸਟਾਕ ਆਪਸ਼ਨ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਆ ਇਨਫੋਲਾਈਨ ਲਿਮਿਟੇਡ (2013) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 505 : [2013] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 27 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2005] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 371 ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2014] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1117 ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

[2010] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 805 ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1983] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 884 ਪੈਰਾ 28 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1987] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 798 ਪੈਰਾ 28 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2000] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 529 ਪੈਰਾ 28 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1999] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 271 ਪੈਰਾ 29 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2007] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 329 ਪੈਰਾ 30 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

[1999] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 6 ਪੈਰਾ 31 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

[2004] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 411 ਪੈਰਾ 32 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

[2005] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 371 ਪੈਰਾ 34 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2003] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 763 ਪੈਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2006] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 126 ਪੈਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2006] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1144 ਪੈਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

[2008] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1088 ਪੈਰਾ 39 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

[2008] 1 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 558 ਪੈਰਾ 39 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2010] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 551 ਪੈਰਾ 39 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2013] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 27 ਪੈਰਾ 39 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2011] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 289 ਪੈਰਾ 48 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1586 ਦਾ 2022।

ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 16.02.2021 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ, ਸੀਰੀ. ਓ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 1063 ਦਾ 2021।

ਈ. ਆਰ. ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ ਰਾਘਵ ਬਾਂਸਲ ਐਮ/ਐਸ ਪਾਰੇਖ & ਕੰਪਨੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟਸ।

ਇਲੰਗੋਵਨ

ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀ ਪ੍ਰਿਯਾ ਪਦਮਨਾਭਨ, ਟੀ. ਮਹੇਂਦਰਨ, ਰਘੁਨਾਥਾ ਸੇਤੁਪਤੀ ਬੀ., ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਜਾਨਵੀ ਧੂਬੇ, ਕੇ. ਪਾਰੀ ਵੇਂਧਨ, ਵਕੀਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ") ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 16.02.2021 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਓਰੀਜਨਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1063 ਆਫ 2021 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 03) ਵੱਲੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਕੋਡ") ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਿਨੈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਰੋਡ ਵਿੱਚ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਨੰ.-II ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3. ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬਹਿਸ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਢੇਰ ਹੈ। ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਜੋ ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਅਸਲ ਮਤਲਬ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਦੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਮੈਟਰਿਕਸ

4. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਸਾਫ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਿਰਾ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਇੱਕ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਫਰਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਉਧਾਰ 'ਤੇ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਖਰੀਦਦੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ ਤੋਂ 10,71,434.60/- ਰੁਪਏ (ਦਸ ਲੱਖ ਇੱਕਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਚਾਰ ਸੌ ਚੌਂਤੀਸ ਅਤੇ ਸੱਠ ਪੈਸੇ) ਦੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਫਰਮ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ 10,00,000/- ਰੁਪਏ (ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੀ) ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 02 (ਭਾਗੀਦਾਰ/ਅਧਿਕਾਰਤ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ) ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਿਤੀ 05.05.2017। ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਸਮਰੱਥ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਬੈਲੈਂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਬੈਂਕ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚੈੱਕ ਅਪਰਯਾਪਤ ਫੰਡਾਂ ਕਾਰਨ ਕਲੀਅਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫਰਮ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 14-08-2017 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਫਰਮ ਅਤੇ ਦੋ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ (ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ) ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸਿਵਾਏ ਇਰੋਡ ਵਿੱਚ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਨੰ. II ਵਿੱਚ ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਰੀਡ ਵਿਦ 141 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਐਸ.ਟੀ.ਸੀ ਨੰ. 583 ਆਫ 2017 ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਈ।

5. ਇਥੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ (ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 03/ਭਾਗੀਦਾਰ) ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 482 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਤਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਫਰਮ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵੀ 13-02-2017 ਨੂੰ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸੁਲਝਾ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫਰਮ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਰੋਪ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖਿਲਾਫ ਅਗਾਊ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰੋਪ ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਕਿ ਸਿਰਫ ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਅਧੀਨ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਉਣ ਨਾਲ ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਗਾਊ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ।

6. ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਥੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਲੈ ਕੇ ਇਥੇ

ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਵਕੀਲ, ਮਿਸਟਰ ਈ.ਆਰ. ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਅਵੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 02 ਅਤੇ 03 ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਗੀਦਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਹੋਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 02 ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰੋਪ ਦਾ ਸਾਰ ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਮਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਾਈਪਰ-ਟੈਕਨੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

9. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਇਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਉਚਿਤ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਸੁੱਤਾ ਭਾਗੀਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਫਰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

10. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਭਾਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਬੇਦਾਗ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਣ ਕਿ ਇਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਚੈੱਕ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ:

12. ਮਿਸ ਹਰੀ ਪ੍ਰਿਯਾ ਪਦਮਨਾਭਨ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ (ਦੋਸ਼ੀ) ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਹਨ, ਨੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ, ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹਨ ਕਿ

ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖਾਲੀ ਦਾਅਵੇ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਝੇਦਾਰ 'ਤੇ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਅਧੀਨ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਾ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਨੀਤਾ ਭੱਲਾ, (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 89 ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਹੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹਨ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਲਪਨਾ ਆਮ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਚਲਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ/ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

13. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

(i) ਗੁਮਨਾਲਾ ਸੇਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਨੂ ਮਹਿਤਾ & ਓਰਸ, ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (2015) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 103;

(ii) ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਮਾਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੈਂਟਲ & ਅਨਰ., ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 330;

(iii) ਸੁਨੀਤਾ ਪਾਲਿਤਾ & ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਿਸ ਪੰਚਮੀ ਸਟੋਨ ਕੁਆਰੀ, ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (2022) ਐਸ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 945.

14. ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

15. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੋ ਇਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ?

16. ਚੂੰਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਦੇ ਤਰਕ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਵੇ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਮਿਤੀ 14.08.2017 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

“ਨੂੰ,

1. ਸਿਰਾ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸਰਵਿਸ,
ਇਸ ਦੇ ਪਾਰਟਨਰ/ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤ,
ਰਾਜੇਸ਼, ਪੁਰਾਣਾ ਨੰ.60, ਨਵਾਂ ਨੰ.30,
28ਵੀਂ ਕ੍ਰਾਸ ਸਟ੍ਰੀਟ, ਇੰਧਿਰਾ ਨਗਰ;
ਅਦਿਆਰ, ਚੈਨਈ-20.

2. ਰਾਜੇਸ਼,
ਪਾਰਟਨਰ/ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ,

ਸਿਰਾ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸਰਵਿਸ,
ਪੁਰਾਣਾ ਨੰ.60, ਨਵਾਂ ਨੰ. 30,
28ਵੀਂ ਕ੍ਰਾਸ ਸਟ੍ਰੀਟ, ਇੰਧਿਰਾ ਨਗਰ;
ਅਦਿਆਰ, ਚੈਨਈ-20.

3. ਡਾ. ਮਿਸਿਜ਼. ਸਨੇਹਲਤਾ ਇਲੰਗੋਵਨ,
ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇਲੰਗੋਵਨ,
ਪਾਰਟਨਰ / ਅਧਿਕਾਰਤ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ,
ਸਿਰਾ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸਰਵਿਸ,
ਪੁਰਾਣਾ ਨੰ.60, ਨਵਾਂ ਨੰ.30,
28ਵੀਂ ਕ੍ਰਾਸ ਸਟ੍ਰੀਟ, ਇੰਧਿਰਾ ਨਗਰ;
ਅਦਿਆਰ, ਚੈਨਈ-20.

ਸਰ,

ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨੋਟਿਸ ਲਵੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਲਾਇੰਟ ਐਸ.ਪੀ. ਮਾਨੀ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਡੇਅਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟਨਰ: ਆਰ.ਮੋਹਨਾਸੁੰਦਰਮ, ਨੰ.34 & 84, ਜੀਵਨਾਂਤਮ ਸਟ੍ਰੀਟ, ਕੋਲਾਂਪਲਾਯਮ, ਈਰੋਡ-638 002 ਵਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਤੁਸੀਂ ਨੰ.1 ਇੱਕ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਨੰ.2 ਅਤੇ 3 ਪਾਰਟਨਰ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨੰ. 1 ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਨੰ.2 ਅਤੇ 3 ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੰ. 1 ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋ।

ਸਾਡਾ ਗਾਹਕ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ: ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਗਾਹਕ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਖਰੀਦਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਸਾਡਾ ਗਾਹਕ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਖਾਤੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਗਾਹਕ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਖਾਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਰੁ. 10,71,434.60 ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਹੇ ਗਏ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਨੰਬਰ 2 ਆਪਣੇ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜੋ ਕਿ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਤਿਰੁਵਾਨਮਿਊਰ ਸ਼ਾਖਾ, ਚੈਨਈ - 41 'ਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕ੍ਰਮਾਂਕ. ਚੈੱਕ ਮਿਤੀ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ

1. 05.05.2017 411618 ਰੁ. 10,00,000/-

ਤੁਹਾਡੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਗਾਹਕ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਚੈੱਕ ਨੂੰ 13.06.2017 ਨੂੰ ਐਚ.ਡੀ.ਐਫ.ਸੀ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਸਾਥੀ ਰੋਡ ਸ਼ਾਖਾ, ਈਰੋਡ ਰਾਹੀਂ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ 14.06.2017 ਨੂੰ "ਫੰਡਸ ਇਨਸਫੀਸਿਐਂਟ" ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਗਾਹਕ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਚੈੱਕ ਨੂੰ 20.07.2017 ਨੂੰ ਐਚ.ਡੀ.ਐਫ.ਸੀ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਸਾਥੀ ਰੋਡ ਸ਼ਾਖਾ, ਈਰੋਡ ਰਾਹੀਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ 21.07.2017 ਨੂੰ "ਫੰਡਸ ਇਨਸਫੀਸਿਐਂਟ" ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਤੁਹਾਡੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਫੰਡਸ ਦੇ ਬਗੈਰ, ਤੁਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

ਤੁਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਖਾਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬੇਇੱਜਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਤੁਸੀਂ ਨੇ ਨੇਗੋਸਿਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਥੇ ਇਸ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਚੈੱਕ ਦੀ ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਅਧੀਨ ਦੇਣਯੋਗ ਰੁ.10,00,000/- ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਇਸ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨੋਟ ਕਰੋ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਨੇਗੋਸਿਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੋਗੇ।" [ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ]

17. ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਮਾਨਤਾ ਰਸੀਦ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਗਾਹਕ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

18. ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇੱਕ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪਤੇ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਫਰਮ ਦੇ ਪਾਰਟਨਰਾਂ ਨੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਡੀ. ਗੋਕੁਲਨਾਥ, ਪੁੱਤਰ ਐਮ. ਧਨਪਾਲ, ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪੱਤਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਕ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਪਾਰਟਨਰ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਪਾਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੀਰੀਅਲ ਨੰ. ਚੈੱਕ ਦੀ ਮਿਤੀ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ 1. 05.05.2017 411618 ਰੁਪਏ 10,00,000/-

ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਹਾ ਚੈੱਕ ਨੂੰ 13.06.2017 ਨੂੰ ਐਚ.ਡੀ.ਐਫ.ਸੀ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਸਤੀ ਰੋਡ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਈਰੋਡ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ 14.06.2017 ਨੂੰ "ਫੰਡਸ ਇਨਸਫੀਸ਼ੀਐਂਟ" ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਹਾ ਚੈੱਕ ਨੂੰ 20.07.2017 ਨੂੰ ਐਚ.ਡੀ.ਐਫ.ਸੀ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਸਤੀ ਰੋਡ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਈਰੋਡ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ 21.07.2017 ਨੂੰ "ਫੰਡਸ ਇਨਸਫੀਸ਼ੀਐਂਟ" ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਫੰਡਸ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਹਾ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਹੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਆਸ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪਰਿਆਪਤ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਠੱਗਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬੇਅਦਬੀ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ 138 ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਉੱਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 14.08.2017 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਕਹੇ ਗਏ ਰਕਮ ਦੇ ਰੁ.10,00,000/- ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ 05.05.2017 ਦੇ ਚੈੱਕ ਅਧੀਨ ਬਕਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਹੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ 16.08.2017 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਉਹ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਪਰੋਕਤ ਕਹੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਰ/ਵ 142 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ 55 ਦੇ 2002 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਹ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਮਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਹੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਐਚ.ਡੀ.ਐਫ.ਸੀ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਸਤੀ ਰੋਡ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਈਰੋਡ ਜੋ ਕਿ ਈਰੋਡ ਕਰੁੰਗਲਪਾਲਾਯਮ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰੁ.5,000/- ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫਾਇਲ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਤਮ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ 357 ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦਿਵਾਏ।"

19. ਇਸ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ:-

(a) ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਕ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟਨਰ ਹਨ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ;

(b) ਪਾਰਟ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਫਰਮ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਤਿਰੁਵਾਨਮਿਯੂਰ ਸ਼ਾਖਾ, ਚੈਨਈ-41 'ਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

20. ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਵੀ।

21. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ। ਉਹੀ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:-

“ਇਹ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਐਸ.ਟੀ.ਸੀ ਨੰਬਰ 583 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਨੰਬਰ.II ਈਰੋਡ ਦੀ ਫਾਇਲ 'ਤੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।

2. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ A~ 3 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰੱਦ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ ਨੂੰ ਫਰਵਰੀ 2017 ਦੌਰਾਨ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੈੱਕ ਨੂੰ A~2 ਨੇ 05.05.2017 ਨੂੰ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

3. ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਕੰਨਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਐਮ. ਗੁਰੂਪ੍ਰਸਾਦ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ।

4. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥਾਤਮਕ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

5. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਸਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ:

"ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਕ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਪਾਰਟਨਰ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਉਧਾਰ 'ਤੇ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਖਰੀਦਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਖਾਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਖਾਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ 10,71,434. 60/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਿਹੇ ਗਏ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟਿਡ, ਤਿਰੁਵਾਨਮਿਊਰ ਸ਼ਾਖਾ, ਚੈਨਈ-41 'ਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ. ਚੈੱਕ ਦੀ ਮਿਤੀ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ

1. 05.05.2017 411618 ਰੁਪਏ 10,00,000/-

6. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਏ~1 ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਏ~2 ਜੋ ਕਿ ਪਾਰਟਨਰ ਹੈ ਚੈੱਕ ਦਾ ਸਾਈਨਟੋਰੀ ਹੈ। ਯਾਚੀ ਏ~3 ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਏ~1 ਫਰਮ ਦੀ ਪਾਰਟਨਰ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਯਾਚੀ ਖਿਲਾਫ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

7. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਅਧੀਨ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਯਾਚੀ ਖਿਲਾਫ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ: ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ।

8. ਨਤੀਜਤਨ, ਐਸ.ਟੀ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 583 ਦੀ 2017 ਵਿੱਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਨੰਬਰ.II, ਈਰੋਡ ਦੀ ਫਾਇਲ 'ਤੇ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਟੀ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 583 ਦੀ 2017 ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

9. ਇਹ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਤਦਨੁਸਾਰ, ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਵਿਵਿਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

22. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਇੱਥੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੈਨਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵੇ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟਨਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

23. ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 141 ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"ਧਾਰਾ 138. ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਅਪਰਯਾਪਤਾ, ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਚੈੱਕ ਦਾ ਅਸਮਾਨ ਹੋਣਾ।—

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਰੱਖੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚੈੱਕ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ, ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਚੈੱਕ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਵਜੋਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਸ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਖੜੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦੇਣ ਲਈ ਅਪਰਯਾਪਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਉਹ ਰਕਮ ਉਸ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ—

(ਅ) ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ;

(ਬ) ਚੈੱਕ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਚੈੱਕ ਦਾ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਬੈਂਕ ਵਲੋਂ ਚੈੱਕ ਦੇ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਚੈੱਕ ਦੇ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਹੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇ; ਅਤੇ

(ਸ) ਅਜਿਹੇ ਚੈੱਕ ਦਾ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ ਉਸ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਚੈੱਕ ਦੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਕਹੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਵਿਆਖਿਆ: ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, "ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ।

"ਸੈਕਸ਼ਨ 141. ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ।—

(1) ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤੀ ਹੈ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਫਤਰ ਜਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਅਧੀਨ ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ, ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ; ਮੈਨੇਜਰ; ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ — ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ—

(ਕ) "ਕੰਪਨੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਸੰਘਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਖ) "ਡਾਇਰੈਕਟਰ", ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।"

24. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦਾ ਡਰਾਅਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਚੈੱਕ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਚੈੱਕ ਦੇ ਡਰਾਅਰ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਕਰ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਚੈੱਕ ਦਾ ਖਿੱਚਣਾ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਚੈੱਕ ਦਾ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਡਰਾਅਰ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ' ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਹਿਣਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਡਰਾਅਰ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਚਾਹੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ, ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰੀ ਹੋਣ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

25. ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ, ਜੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਆਦਿ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਹਿਮਤੀ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਨਾਨ ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੌਜ਼ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂ ਓਹਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ।

26. ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਮੌਲਿਕ ਤੱਤ ਉਸ ਦਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਉਸ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ 'ਤੇ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਓਹਦਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਦਾਇਤਵ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ੋ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

27. ਜਰੂਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਬੋਝ ਤਦ ਤਕ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਬੋਝ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣ ਜਾਂ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅਧੀਨ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਵੇਸਲੇਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਦਸਤਖਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਚੈੱਕ ਜਾਂ ਜਿਸ ਕੋਲ ਚੈੱਕ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਉਸਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਆਚਰਣ. ਅਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਸਦਾ ਬਚਾਅ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਉਸਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਉਸ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

28. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਰੋਹਤਗੀ, (1983) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1, ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਮੋਦੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ, (1987) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 684, ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਅਧੀਨ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀ. ਰਾਜਾਰਥਨਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (2000) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 529, ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

“4. ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਤੱਥ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦਾ ਪੱਖ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੈਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਦੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਣਾਯਕ ਸਮਾਂ ਉਹ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕਾਲੇ ਗਏ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਓਬਿਟਰ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਹੱਲ ਨਾ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਸੰਬੰਧੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਈਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।"

29. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ "ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ" ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਅਗਾਊ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਉਹ ਤੱਥ ਜਾਂ ਚੂਕਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹਿੱਸੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਹਿੱਸਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਥਾਂ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤਾ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜੋ ਢੀਲੇ ਢਾਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ" ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਚੂਕ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇ. ਭਾਸਕਰਨ ਬਨਾਮ ਸੰਕਰਨ ਵੈਦਿਅਨ ਬਾਲਨ, (1999) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 510 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ:-

"14. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ ਕਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਜੁੜਾਵ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ: (1) ਚੈੱਕ ਦਾ ਖਿੱਚਣਾ, (2) ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, (3) ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, (4) ਚੈੱਕ ਦੇ ਡਰਾਅਰ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ, (5) ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਡਰਾਅਰ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ।"

30. ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਚੂਕ ਦੀ ਲੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, "ਏ" ਚੈੱਕ ਕੱਢਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, "ਬੀ" ਚੈੱਕ ਦੇ ਅਣ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ "ਸੀ" ਮੰਗ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਏ, ਬੀ ਅਤੇ ਸੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਧਾਰਾ 138 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਗੀ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 138 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਇਸ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ "ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ..." ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਕ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲ "ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ", ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦੇ ਅਣ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਘੜੀ ਦੇ ਇਕ ਸਟਰੋਕ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਛੱਡਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਬਦ "ਹਰ" ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ' ਦੀ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਐਨ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਚਾਰ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਏਅਰ (2007) ਐਸ.ਸੀ. 1682 ਵਿੱਚ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਡਾਟਾ ਐਕਸੈਸ, ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਨੂੰ ਦੋ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਣ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਨਾਮਜ਼ਦ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਣਯੋਗ ਅਸਥਾਨ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ, ਕਦੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਨਾਮ ਦੇ ਲਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਾਈਨਿੰਗ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

"ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਬੇਅਦਬੀ ਵਾਲੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਨ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਰੀ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਲ ਵਿੱਚ

ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ।"

31. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੀਲ ਹਾਡਾ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਰੀਲਿਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ "ਨਾਲ ਨਾਲ" ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਚੈੱਕ ਦਾ ਡਰਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਲਪਨਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਵਧਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਦੇਸ਼ਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਵਲ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਾ ਬਚ ਸਕਣ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਭਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੁੜ ਤੋਂ ਕੇ. ਭਾਸਕਰਨ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾਉਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਇੱਕ ਬੇਈਮਾਨ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਈਮਾਨਦਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਯ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

32. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੋਨਾਬੇਨ ਕੇਤਨਭਾਈ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 850 ਦੇ 2004 ਵਿੱਚ 10.08.2004 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੇਠਲੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:- "ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 141 ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ, ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇੱਕ ਫਰਮ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਦਰ ਸ਼ਬਦ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਧਾਰਾ 141 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਹਾਈਪਰ-ਟੈਕਨੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਉਛਾਲਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ, ਸੰਪੂਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਤੱਥਪੂਰਨ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨ ਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਾ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।"

33. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

(ਅ) ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਫਰਮ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ;

(b) ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਦਰ ਸ਼ਬਦ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(c) ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

(d) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਹਾਈਪਰ-ਟੈਕਨੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(e) ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਉਛਾਲਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਨੀਯ ਉਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਅਤੇ 141 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(f) ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਟੈਚੂਟਰੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਸਟੈਚੂਟਰੀ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

(g) ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(h) ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਗੁੰਮ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

34. ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਅਤੇ 141 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਨੀਤਾ ਭੱਲਾ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (2005) 3512, ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

"ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਚੈੱਕ ਦੇ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯਾਬੀ ਦੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਕੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਿਕਾਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ? ਪਰੋਕਸੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ:

35. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੁਲਾਂਕਣ-II, ਬੈਂਗਲੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵੈਲੀਅਪਾ ਟੈਕਸਟਾਈਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ. ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (2004) ਐਸ.ਸੀ. 86, ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਤੇ ਨਿਯੋਕਤਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪ ਅਹਿਮ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਅਗਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ:-

“ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ/ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਕ੍ਰਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ

ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦਾ ਅਹਿਮ, ਸਰੀਰਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ, ਨਿਯੋਕਤਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਅਹਿਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਕੰਪਨੀ/ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਮਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਦੀ ਸਕ੍ਰਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸਨੂੰ ਕੁਝ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਏਜੰਟ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮਨ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਹੈ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦਾ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਕਲਪ ਅਹਿਮ ਜਾਂ ਪਛਾਣ ਦ□ਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਪਰੰਪਰਾ ਲਾਗੂ ਹੈ।"

36. ਹੁਣ, ਜੋ ਤਾਰਕਿਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਰਾਹੀਂ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਧਾਰਾ 141 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੀ' ਅਤੇ 'ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ' ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪਰੋਕਸੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਭਿਤਾ ਰਾਮਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਬੀ.ਐਸ. ਚੰਨਬਸਵਰਧਯਾ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (2006) ਐਸ.ਸੀ. 3086, ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ:-

"ਧਾਰਾ 141 ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਪਰੋਕਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ: ਅਜਿਹੀ ਪਰੋਕਸੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 1956 ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪਰੋਕਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਰੋਕਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

37. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇ.ਕੇ. ਅਹੂਜਾ ਬਨਾਮ ਵੀ.ਕੇ. ਵੋਰਾ, (2009) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 48, ਵਿੱਚ ਕੇ.ਕੇ. ਅਹੂਜਾ (ਉਪਰੋਕਤ), ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੈੱਕ ਦੇ ਅਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਰੋਕਸੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ-

"27. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਅਧੀਨ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

(i) ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਜੌਇੰਟ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ; ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਕੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਜੌਇੰਟ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ "ਮੈਨੇਜਿੰਗ" ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ "ਡਾਇਰੈਕਟਰ" ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਕੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ।

(ii) ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਚੈੱਕ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਕੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਕੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਚੈੱਕ ਉਸ ਵਲੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਕੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ।

(iii) ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(24) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ) ਜਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਖੰਡ (ਈ) ਅਤੇ (ਐਫ) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ

ਚਾਲਕੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਾਹਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141(2) ਅਧੀਨ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(iv) ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਣ-ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ, ਸਹਿਮਤੀ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

38. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸੁਨੀਤਾ ਪਾਲਿਤਾ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਪੰਚਮੀ ਸਟੋਨ ਕੁਆਰੀ (2022) ਐਸ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 945 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇ.ਕੇ. ਆਹੂਜਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਜੌਇੰਟ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਬਦ “ਮੈਨੇਜਿੰਗ” ਨੂੰ “ਡਾਇਰੈਕਟਰ” ਦੇ ਅੱਗੇ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨੇ ਚੈੱਕ ਸਾਈਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਚੈੱਕ ਦੀ ਅਣ-ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਣ-ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ, ਸਹਿਮਤੀ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।”

39. ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਆਸ਼ੁਤੋਸ਼ ਆਸ਼ੋਕ ਪਰਸਰਾਮਪੁਰੀਆ ਬਨਾਮ ਘਰਕੁਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ (2021) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 915 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ (ਸੁਪਰਾ); ਐਸ.ਕੇ. ਆਲਾਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ (2008) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 662; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੇਟ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦਾਤਾਰ ਸਵਿਚਗੀਅਰ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2010) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 479, ਅਤੇ ਜੀ.ਐੱਚ.ਐਲ ਐਮਪਲਾਈਜ਼ ਸਟਾਕ ਆਪਸ਼ਨ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਆ ਇਨਫੋਲਾਈਨ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2013) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 505, ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:-

“ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਗੱਲ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482 ਕ੍ਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਬੇਦਾਗ, ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਣ ਜੋ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਖੜਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।”

40. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਆਸ਼ੁਤੋਸ਼ ਆਸ਼ੋਕ ਪਰਸਰਾਮਪੁਰੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਬੇਦਾਗ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਣ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ/ਭਾਗੀਦਾਰ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਿਕਾਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰ/ ਭਾਗੀਦਾਰ ਜੇਕਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ/ਭਾਗੀਦਾਰ ਕੁਝ ਬੇਦਾਗ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਵੇ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਅਵੇ:

41. ਗੁੰਮਲਾ ਸੇਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ:-

"a) ਜੇਕਰ ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 141 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੂਲ ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ;

b) ਜੇਕਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਦਾਅਵਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜੋ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ;

c) ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੂਲ ਦਾਅਵਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਕੁਝ ਬੇਦਾਗ, ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੂਲ ਦਾਅਵਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ: ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਲਵੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੋ ਇੱਕ ਅਸਾਧਿਆ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਿਸਤਰੇ ਤੇ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਿਸ ਨੇ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲਾਣਾ ਸਿਰਫ ਬਾਹਵਾਂ ਮਰੋੜਣ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਦਾਗ, ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਘੱਟ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ;

d) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ

ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਭਟਕਣ ਵਾਲੀ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਦਾਗ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

42. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਗੁੰਮਲਾਸੇਲਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

43. ਹੁਣ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਅਵੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਅਵੇ ਹਨ ਕਿ ਚੈੱਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪਰਿਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਫਰਮ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਜਾਂ ਇੰਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਖਾਲੀ ਦਾਅਵਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਬੇਦਾਗ ਅਤੇ ਨਾਕਾਬਲ-ਏ-ਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 'ਤੇ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੁਆਰਾ।

44. ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਂਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਕੁਝ ਬੇਦਾਗ ਅਤੇ ਨਾਕਾਬਲ-ਵਿਵਾਦ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੰਪਨੀ/ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਆਧਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਤਸਵੀਰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚਲ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੈੱਕ ਦੇ ਅਣਸਮਰਥਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਇੱਥੇ ਉਚਿਤ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਫਰਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦੇ ਡਰਾਅਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੂਕ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਬਲਕਿ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਹੈ।

45. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉੱਤੇ, ਜੇਕਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੰਨ ਲਵੇ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸੀ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਹੇ।

46. ਜਦੋਂ ਮੂਲ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਜਾਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ

ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਦਾਗ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਾਲਾਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੂਲ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਰੋਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਸਥਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੂਲ ਦਾਅਵਾ ਉਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹੋਰ ਰੋਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਪਾਰਟਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

47. ਸਾਡੇ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:-

a.) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਦਾਅਵੇ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਰੋਕਸੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਫਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਥੀ ਹਰ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

b.) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਾਮਲੇ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਪਨੀ/ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਥੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਿਖਾ ਸਕਣ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਰ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਰੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਠਹਿਰਾਉਣ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਸੀ.) ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਫਰਮ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਕੁਆ' ਫਰਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵਿਕਾਰੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

d.) ਜੇ ਕੋਈ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਤ ਮਟੀਰੀਅਲ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਹਾਲਾਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸਬਸਟੈਂਟੇਟ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਵੇਗਾ।

48. ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਰੈਲੀਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪੋਦੁਰੂ ਵਿਦਿਆ ਭੂਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, (2011) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 88, ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਾਹਿਜ਼ੇ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। “ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਅਨੇਖੀਆਂ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤ (ਜੋ ਖਾਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਐਕਟ, 2006; ਪੁਰਾਣਾ ਖਾਦ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1954; ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਪਾਰੀ ਮਟੀਰੀਆ ਹੈ) ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਣਜਾਣ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।”

49. ਨਤੀਜਤਨ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਥੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

50. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ

(ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ : ਨੇਹਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate